

EL NOU SANTPOLENC

EN

Juliol
2025

#119

EN PORTADA

ELS GEGANTS FAN 40 ANYS!

Pàgs. 4-17

Ajuntament de
Sant Pol de Mar

ENS

Dipòsit legal
B-24263-93

Edita

Ajuntament
de Sant Pol de Mar

Coordinació

Marc Vidal
(Regidoria de
Comunicació)

Maquetació

gina@mutudesign.com

Impressió

Impremta Pagès

Fotografia

Arxiu Ajuntament
Sant Pol de Mar,
Arxiu Municipal,
Arxiu Pere Sauleda
i Club Nàutic Sant Pol

Publicitat

ens@santpol.cat
93 760 01 52

Ajuntament de Sant Pol de Mar

Plaça de la Vila, 1
08395 Sant Pol de Mar
Tel. 93 760 04 51
www.santpol.cat

Facebook/Twitter/
Instagram/Youtube:
@ajsantpol

Imprès en paper
100% ecològic

Tirada

1.400 exemplars

Cost unitari

0,76€

Per molts anys, família gegantera!

Ens plantem a l'època estival amb un ENS que celebra el 40è aniversari dels gegants de Sant Pol. Quaranta anys d'una parella de gegants que ens identifica. Quaranta anys de cercaviles i somriures d'infants. Quaranta anys de fer-los ballar al so d'una dansa pròpia. Quaranta anys d'amistat, de llaços i lligams de tantes i tantes famílies santpolenques implicades en la Colla de Geganters de Sant Pol amb tantes altres poblacions.

Però especialment amb una: Andorra la Vella. Una amistat que es va forjar quan ambdues colles geganteres van coincidir en el taller de fabricació de gegants del solsoní Manel Casserras i que va arribar a tal punt que va ser l'origen de l'agermanament entre ambdues localitats. Un agermanament que, precisament, aquest mes de juliol, compleix 15 anys.

En aquesta publicació recordarem l'agermanament i explicarem detalls, anècdotes i històries que potser no coneixíeu dels nostres gegants i de la seva dansa de l'almorratxa.

En aquest ENS també ens enorgulleix felicitar el santpolenc Antoni Tió Sauleda, enginyer nàutic que ha estat investit Doctor *honoris causa* per la Universitat Politècnica de Catalunya en reconeixement a la seva trajectòria en la innovació del disseny i fabricació de veles per a embarcacions esportives.

Repassem la seva trajectòria i també la de la banda de rock n'Gai n'Gai de la mà dels seus membres fundadors Jordi Bastard i Paco Garcia, ara que han decidit posar punt i final a aquest exitós projecte musical després de 43 anys sobre els escenaris amb un concert de comiat, el pròxim 5 de setembre, a Sant Pol.

Bon estiu a tothom!

Fe d'errates

A la secció de l'exposició del Museu de l'edició impresa de l'ENS 118 no es va indicar que el text era de Joan Rosero i les imatges d'Antoni Bofill.

TELÈFONS D'INTERÈS

Arxiu Municipal

93 780 33 38

Biblioteca Can Coromines

93 760 45 44

Ca l'Arturo

93 760 30 06

Consultori Local

Sant Pol de Mar

93 760 48 18

Llar d'infants Pi del Soldat

93 760 10 72

Oficina d'Atenció a la Ciutadania (OAC)

93 760 04 51

Oficina Turisme

93 760 45 47

Policia Local

93 760 05 19

Emergències:

609 306 609

Serveis Socials Municipals

93 760 09 09

TENS QUEIXES SOBRE L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA?

Contacta amb el Síndic de Greuges:

900 124 124 / sindic@sindic.cat
www.sindic.cat

Sumari t[EN]5

4

EN PORTADA

40 ANYS DELS
GEGANTS DE
SANT POL

10

REPORTATGE

LA LLEGENDA
DE LA
DONZELLA DE
LA MURTRA

14

REPORTATGE

LA DANSA
DE LES
ALMORRATXES
A SANT POL

17

REPORTATGE

LA FAMÍLIA
GEGANTERA

18

REPORTATGE

ELS GEGANTS,
L'ÀNIMA PER A
L'AGERMANAMENT
ENTRE SANT POL
I ANDORRA LA
VELLA

21

ENTITAT

EL "NÀUTIC",
MÉS DE 60
ANYS DE
PRESÈNCIA
A LA VILA

22

ENTREVISTA

TONI TIÓ,
EL SASTRE DEL
VENT

24

REPORTATGE

EL RESCAT DELS
GERMANS FUGASOT

25

ARBRES DE SANT POL

LES PALMERES

26

L'ESPai DEL LECTOR

VOLADES
SANTPOLENQUES

27

RECOMANACIONS LITERÀRIES

VA DE LLIBRES

28

ENTREVISTA

N'GAI N'GAI
S'ACOMIADA
DELS ESCENARIS

30

TRIBUNA POLÍTICA

32

AGENDA TRIMESTRAL

Tens un comerç i vols veure aquí el teu anunci?

Posa't en contacte amb ens@santpol.cat

Tarifes i condicions segons el preu públic contemplat
a l'Ordenança General de preus públics Municipals.

40 ANYS DELS GEGANTS DE SANT POL

Aquest 2025 es compleixen quaranta anys des que els gegants de Sant Pol, en Ben Hassat i la Mercè de la Murtra, són al poble. Quatre dècades semblant alegria entre tants i tants infants, que es queden bocabadats en veure'ls passar, i brindant bona sort amb els bocins de les almorratxes que han trencat, un i altre cop, al final de la seva famosa dansa.

Amb motiu del 40è aniversari de la colla de Geganteres de Sant Pol, hem tingut l'oportunitat de parlar amb els seus membres més veterans, l'Elvira Brun i el Josep M. Puigvert, que ens han explicat la fascinant història de com van néixer i créixer aquests símbols tan estimats per tothom.

La Colla Gegantera de Sant Pol (gener 2025)

Els inicis: d'una idea de Carnaval a la tradició per a tot el poble

Tot va començar l'any 1983, quan la Penya Toc, amb l'objectiu de crear un gegant per al Carnaval de l'any següent, es va reunir amb un grup de persones interessades. Uns d'aquests pioners van ser Josep M. Puigvert, Miquel Carbó i Bernat Guerra van proposar una idea més ambiciosa: "Si hem de fer uns gegants, fem-ne uns que representin el poble." Tot i que la idea s'allunyava del propòsit inicial de la Penya Toc, que buscava figures més genèriques –com un Sol i una Lluna–, el grup va perseverar en la seva visió. Després de contactar amb constructors i fer diferents cerques al respecte, el grup va començar a teixir una xarxa de contactes amb figures clau del món geganter i musical català. Un aspecte crucial d'aquesta etapa va ser la seva participació activa en la constitució de l'Agrupació de Geganters de Catalunya. Sense tenir encara gegants propis, van assistir a reunions i van votar els estatuts, convertint-se en membres fundadors i adquirint coneixements essencials sobre el funcionament de les trobades i l'organització gegantera.

La gènesi dels gegants: història, música i artesanía

Amb la base organitzativa establerta, la següent pregunta va ser: quin tipus de gegants s'havien de fer? La resposta va sorgir d'una trobada amb en Josep Vilà, que va recordar l'existència d'una dansa de les almorratxes amb una melodia que recordava l'oncle Ramon Passols. Aquesta pista va portar a contactar amb el llavors arxiver d'Arenys de Mar, Josep M. Pons i Guri, que va confirmar l'existència d'aquesta dansa i una llegenda relacionada amb la Mercè de la Murtra. Paral·lelament, l'escriptor santpolenc Jaume Rodríguez també havia escrit sobre la llegenda i el seu ajut va ser molt important també havia escrit sobre aquesta llegenda.

La música de la dansa la va adaptar Jordi Fàbregas per a cobla. "Ens havíem posat en contacte amb Ramon Passols, que havia ballat la dansa de l'almorratxa per la festa major del poble molts anys enrera. Ens la va taral·lejar i la vam gravar en una cinta, i que va ser a partir de la qual en vam poder fer la partitura".

Amb tots aquests elements lligats, van contactar amb el mestre constructor Manel Casserras Boix (Solsona, 1929-1996), de qui ja es deia que feia els gegants més bonics de Catalunya. Casserras, que en aquell moment estava fent els gegants d'Andorra la Vella, va ser l'encarregat de donar forma als gegants de Sant Pol.

Amb l'ajuda de donatius del poble, que va respondre de manera extraordinària, i 200 mil pessetes que ja havia recollit prèviament la Penya Toc i que havien estat donades a l'Ajuntament amb aquesta finalitat, més l'aportació

final del propi consistori, van aconseguir finançar el projecte. En total, la parella de gegants costaren 450.000 pessetes. Així, el bateig dels gegants de Sant Pol es va portar a terme durant la Festa Major de 1985. Un aspecte fonamental que es va establir des del principi va ser que els gegants, tot i ser propietat de l'Ajuntament, serien portats exclusivament per la colla de geganters.

Ben Hassat i Mercè de la Murtra: un tret distintiu i una peculiaritat tècnica

Els gegants de Sant Pol van prendre forma basant-se en la llegenda local del Ben Hassat i la Mercè de la Murtra. Per al disseny del gegant, el constructor Manel Casserras es va inspirar en el perfil d'Albert Vives –en Berto del Cal Negre–, membre de la colla des dels seus inicis. D'aquí que al gegant també se l'anomenés algun temps com a "Ben Nassat", en referència al seu prominent nas. Per contra, no hi ha una informació clara al respecte de qui s'emmiralla amb la geganta, si bé Casserras va declarar tenir "molt clara" la seva imatge, que sembla inspirar-se en un amor de joventut que havia tingut l'artista solsoní.

Una característica única del Ben Hassat és el seu braç articulat, una idea innovadora per a l'època, ja que no hi havia cap gegant articulat a Catalunya. Aquesta articulació, que permet al gegant moure l'almorratxa de la qual és portador i que juga un paper clau en la dansa i la llegenda dels gegants de Sant Pol, va ser dissenyada per

El perfil de Berto Vives va inspirar les faccions del gegant Ben Hassat

Procés de construcció dels gegants al taller de Manel Casserras

en Miquel Carbó, un ferrer de la colla, juntament amb altres membres. Tot el mecanisme, que pesa uns 12 quilos, només es col·loca el dia que es balla la dansa de l'almorratxa, per no sobrecarregar el ja de per sí pesat gegant, que volta els 60 quilos.

Si escanegeu aquest codi QR, podreu veure un vídeo de Pere Sauleta que mostra una de les visites que els geganters de Sant Pol van fer al taller d'en Casserras per agafar mides del mecanisme articulat que s'havia d'afegir al braç del Ben Hassat.

Les almorratxes: a la recerca d'una tradició artesanal cada cop més reduïda

Les almorratxes, elements essencials de la dansa dels gegants, van ser inicialment importades de la cooperativa mallorquina Menestràlia de Campanet. Aquestes almorratxes es caracteritzen per ser de vidre fos amb el broc massís, el que les feia resistents i permetia als balladors guardar-se el broc com a record personal, gravat amb el seu nom i la data de la dansa.

Actualment, però, la colla s'enfronta al repte de trobar nous artesans, ja que la cooperativa mallorquina ha tancat i pràcticament no hi ha artesans que en facin. Recentment s'ha contactat amb un artesà que les fa de vidre bufat, molt boniques però més fràgils i buides, cosa que les fa menys adequades per a la dansa. La colla de geganters segueix

L'almorratxa que s'utilitza a la dansa

cercant noves opcions amb l'esperança de trobar almorratxes amb les característiques desitjades i que, a més, són un producte artesanal car.

Manteniment i restauració: el pas del temps i els reptes

Al llarg de 40 anys, els gegants han necessitat revisions i canvis de vestuari. La Mercè ja ha canviat de vestit dues vegades i està pendent del tercer, ja que el fregament amb els cercols el desgasta. Ben Hassat, per la seva part, ha canviat el vestit un parell de vegades, tot i que la capa no. Les mans són la part que més es danya amb el temps, i les figures s'han portat a restaurar diverses vegades, la més recent a causa d'un accident que van patir en un desplaçament l'estiu passat. Les restauracions sempre s'han confiat a la família Casserras, ara liderada per la néta, que continua el llegat familiar d'aquest mític taller de construcció de gegants.

La colla de geganers de Sant Pol: més enllà dels gegants

La colla de Geganers de Sant Pol és molt més que un grup de persones que porten figures; és una comunitat apassionada que engloba portadors, grallers i tabalers. La seva filosofia és clara: "Els geganers som tots. No hi ha divisions entre qui porta el gegant i qui toca l'instrument; tots són

part d'una mateixa família que treballa per la tradició".

Reunir a tots els membres en una mateixa sortida pot ser un repte. La colla compta amb un nucli dur d'entre vuit i deu músics en les sortides habituals. I pel que fa als portadors, la xifra se situa al voltant de la desena. No obstant això, en les sortides més petites, solen ser sis els portadors que es van rellevant. La durada de cada torn de portador depèn de la resistència de cadascú, amb la premissa de canviar "quan vulguis, segons aguantis". És crucial la presència de persones a prop dels gegants en tot moment, per assegurar la seva estabilitat i evitar caigudes accidentals. Alguna vegada, però, no hi ha hagut gent suficient com per portar els gegants durant tot el recorregut. "És una situació no gaire freqüent, però que passa. En aquests moments, demanes ajuda a les altres colles, i no hi ha cap problema. No seria la primera vegada que els geganers de Sant Pol donen un cop de mà a altres colles". Es posa en evidència, doncs, que el món de les colles geganeres no és tan competitiu com el dels castellers.

Formació i aprenentatge continu

La colla ha organitzat classes i cursos de gralla per fomentar el relleu generacional, tot i que reconeixen que costa trobar nous grallers. "Una anècdota divertida és que en una sortida de pràctiques en què els grallers

Els gegants a l'ermita i al Torrent Arrosser, una imatge habitual a les Festes de Sant Pau

érem tots principiants i només ens havíem après dues cançons, van portar una “L” a l'esquena –talment com a conductors novells– per excusar els possibles errors”. Els assajos es realitzen al Sindicat, sovint a la nit, demostrant la gran quantitat d'hores de dedicació personal que hi ha darrere de cada actuació. Per a ells, aquestes hores no són “perdudes”, sinó un temps invertit en gaudir i mantenir viva una passió.

La Dansa del Maresme, *made in* Sant Pol

Des del maig del 2003, totes les colles geganteres de la comarca del Maresme disposen d'una dansa comuna que les uneix a totes elles. Es tracta de la Dansa del Maresme i és un ball creat per la colla de Sant Pol de Mar, fruit d'un concurs de propostes que es va fer en aquell moment entre les diferents colles de la comarca.

Ben Hassat i Mercè de la Murtra a l'interior de l'ermita (gener 2025)

La Mercè a bord del sardinal Sant Pau (gener 2025)

Aquesta dansa interpreta la història i la riquesa de la comarca: explica com els pobles de l'interior, originats per seguretat davant dels pirates, van anar baixant cap a la costa amb el pas del temps, creant barris mariners. Aquest moviment va propiciar el comerç i l'intercanvi de productes (com el peix per les patates), barrejant cultures i fent que la comarca prosperés.

El ball escenifica aquests intercanvis i la fusió de les cultures, amb els balladors canviant de parelles, simbolitzant les relacions i els matrimonis entre els habitants dels diferents pobles. La dansa s'interpreta i es balla un cop l'any coincidint amb la Trobada de Gegants del Maresme, una forma visual i sonora d'explicar la evolució de la comarca, des del Montnegre als Tres Turons, passant pel Montalt, el Burriach i el Corredor fins arribar a la Serra de Sant Mateu, ja al Barcelonès.

Bibliografia

- 📖 ENS núm. 100 (octubre 2020)
- 📖 ENS núm. 10 (març 1995)
- 📖 *Trobat a les Golfes: Sant Pol de Llegendra*

Imatges

- 📖 Arxiu Pere Sauleda
- 📖 Arxiu Ajuntament Sant Pol de Mar
- 📖 Colla de Geganters de Sant Pol

Celebració dels 40 anys

Per celebrar aquests 40 anys, la colla ha encarregat un logotip commemoratiu dissenyat per la santpolenca Júlia Tarridas. Les activitats previstes inclouen una **cercavila nocturna** el proper divendres 18 de juliol, una novetat que ja es va realitzar fa anys i que comptarà amb la presència dels gegants d'Andorra la Vella i l'Ametlla de Merola, amb els quals tenen un vincle especial.

Un dels esdeveniments més memorables ha estat el "se-grest" de la Mercè per part dels pirates, que va tenir lloc per les festes de Sant Pau d'enguany. Va ser una iniciativa que va mobilitzar a tots els infants del poble per aconseguir les "monedes d'or" necessàries per a rescatar-la, generant una onada d'entusiasme i implicació popular. Un entusiasme que també es va viure el dia del seu retorn després del captiveri a mans dels pirates, que es va fer per mar a bord del sardinal Sant Pau a la platja de les Barques en una nit màgica, amb danses, gralles i foc, i on grans i petits l'esperaven il·lusionats i contents pel seu retorn.

Les celebracions culminaran amb el pregó del dijous 24 de juliol i la Trobada Geganter del dissabte 26 de juliol. Aquesta trobada serà especial, ja que finalitzarà a l'envelat, un espai que permet escenificacions més elaborades. L'objectiu és oferir una interpretació del conte de la llegenda dels gegants.

La colla de Geganters de Sant Pol, amb els seus 40 anys de trajectòria, és un exemple de com la passió i la dedicació poden mantenir viva una tradició, adaptant-la als nous temps i involucrant a les noves generacions. La seva història és un reflex del compromís d'un poble amb la seva cultura i les seves arrels. Per molts anys!

Arribada per mar de la geganta, un cop alliberada del seu captiveri (gener 2025)

LA LLEGENDA DE LA DONZELLA DE LA MURTRA

Cristina Bosch i Prat

Arxiu Municipal de Sant Pol de Mar

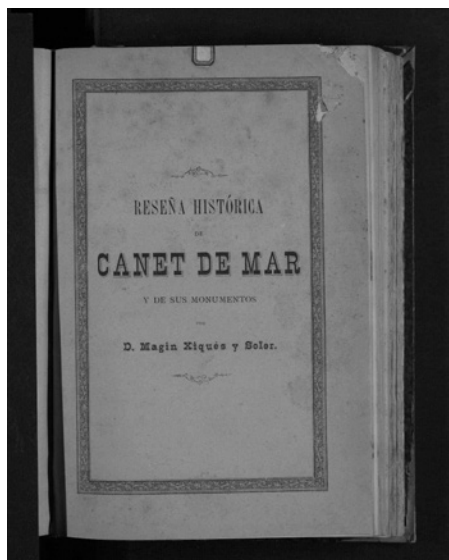
El ball d'almorratxes té origen en un seguit de llegendes, que s'ambienten en el període d'auge de la pirateria al Maresme. Recuperem les diferents versions del relat que hem pogut recollir, les quals han inspirat la tradició que avui dia interpreten els gegants de Sant Pol.

La versió més coneguda de la llegenda a Sant Pol explica que a la Vall de la Murtra hi vivia una nena molt bonica anomenada Mercè. Quan tenia cinc anys, en una de les freqüents incursions dels pirates a les nostres costes, la Mercè va ser raptada, sense que la gent de Canet ni de Sant Pol poguessin evitar-ho. Durant molt de temps no es va tenir cap notícia d'ella, però passats uns anys es va saber que es trobava captiva a Algèria i els seus pares van aconseguir rescatar-la, a canvi d'una gran quantitat de diners. Quan la Mercè va tornar a casa seva, s'havia convertit en una noia preciosa i Ben Hassat, un noble ric d'origen islàmic que vivia a la comarca, es va fixar en ella. Malgrat que va intentar festejar-la, per aconseguir que fos

la seva promesa, ella sempre el rebutjava, ja que volia dedicar-se en cor i ànima a servir a Déu. Una nit, el senyor del castell de Santa Florentina va fer una festa, on hi assistiren les famílies més selectes. Ben Hassat s'hi va presentar, lluint les seves millors gales, i va oferir a la Mercè una gerra plena d'essències i perfums orientals. La noia, però, amb absolut menyspreu, la va agafar i la va llençar a terra, fent bocins aquella almorratxa i, al mateix temps, el cor d'en Ben Hassat, el qual, desolat, va decidir tornar-se'n cap a l'Àfrica, abandonant les terres i riqueses que tenia a casa nostra. Un any després, la Mercè va ingressar en un convent que hi havia entre Canet i Arenys, per tal de dedicar la seva vida a Déu.

Magí Xiqués (1880)

La versió més antiga que coneixem de la llegenda és la que relata el canetenc Magí Xiqués l'any 1880. La història inclou un seguit de detalls, com que la Mercè es trobava jugant al portal de la Torre de la Murtra quan els pirates la van segrestar. També afegeix que van provar d'endur-se els seus pares:

Reseña histórica de Canet de Mar y sus monumentos (1880)

Viendo que era poca la presa intentan llevarse a sus padres, así es que la atormentaban con pellizcos y empujones, para que el llanto de la niña hiciera acudir a sus padres: más la niña, comprendiendo la intención de aquellos piratas, no solloza, no exhala un suspiro siquiera. Todos los esfuerzos de aquellos malvados se estrellaron ante el precoz talento de nuestra Mercedes.

El relat és molt similar a la versió que ens ha arribat, però inclou una variant, atès que el mateix dia que la Mercè torna a casa, un cop alliberada del seu captiveri, troba morts els seus pares, els quals no han pogut superar el patiment de veure's privats de la seva filla.

Aquesta versió de la llegenda també inclou un llarg diàleg entre la Mercè i l'àrab Bennassat, en què aquest es mostra disposat a abraçar la fe catòlica, però la Mercè li respon que ha d'entregar la seva vida a Déu:

—¿Vais a entrar en un claustro?

—Sí; esta promesa la hicieron mis padres cuando yo fui llevada al cautiverio por vuestros amigos, y yo la he de cumplir.

Aquesta és la única versió en què el destí final de la Mercè es produeix com a conseqüència d'una promesa feta pels seus pares. Sembla que haurien promès a Déu que si els tornava la seva filla sana i estalvia aquesta dedicaria la seva vida a la fe.

Jospe M. Pellicer Pagès

Jospe M. Pellicer Pagès (1887)

La següent font que tenim apareix en una obra de Josep M. Pellicer, historiador i arqueòleg establert a Mataró. Ell no reescriu la llegenda, sinó que fa referència a l'obra de Xiqués per posar de relleu la seva manca de veracitat, que rau, segons ell, en el fet de posar Mercè a la cristiana:

Prescindiendo de tan ingeniosa explicación cuyo fondo, si mal no juzgamos, dista mucho (por lo que se dirá) de ser un hecho histórico (...) Llama Benissat al musulmán y Mercedes a la cristiana. Otro nombre hubiera disimulado mejor la ficción, pues cuando empezó á usarse el de Mercedes, con motivo de la fundación de la Orden de los mercenarios, en tiempo de D. Jaime, años hacia que los árabes no habitaban en este litoral.

Joaquim Ayné Rabell (1889)

Una nova adaptació de la llegenda la trobem l'any 1889, de la ploma del barceloní Joaquim Ayné, que n'escrivi un relat en vers força extens. Segons aquesta versió, basada també en la de Xiqués, la trama passa a Canet i es situa el segon diumenge de Pasqua:

*La festa feren d'un diumenge, qu'era
Segons l'història, lo segon de Pasqua
¡Tot era goig á aquella bona vila de Canet!*

També inclou una altra variant, atès que el noble islàmic visita la Murtra i s'ofereix a fer de mitjancer per tal de rescatar la Mercè:

*—¡Parla Bennasat, ¡ay!, parla,
Que de suor fredas gotas per mon front ván espargintse
Y'ls sentits fins me pertorban...
¿que hi há, que vol ton Profeta?
—Lo rescat... per cinq mil doblas,
—¡Ah!...
—Ho aceptas?...
—¡Si, si, esperat!,
¿y ella tornarà ben promte?
—Ella tornarà á la Murtra...
—Doncs d'or será la bossa (...)
Y entregantli los diners
Posats en daurada bossa,*

MERCÉS DE LA MURTRA

LLEGENDA DE LA COSTA

I.

LA FESTA A LA PLATGE.

*A la vila avuy hi há festa;
perçó brandan las campanas,
perçó 'ls jovencels y ninas
ván devallant á la platge*

5

Poesia de la Terra. *Mercés de la Murtra* (1889)

*Queda'l bon pare plorant
Ab esperansa y angouxa,
Mentres Bennassat traspasa
lo llinar d'aquella Torre;...
¡prou que salvarà á Mercés
Si de molt temps que l'adora!*

Aquest és el primer relat en català que coneixem i, en plena Renaixença¹, no s'està de fer referències a casa nostra. Per exemple, quan Bennassat arriba a l'Àfrica:

*Quant del Hemir en presència _se trova, esclama;
_de Catalunya n'arribo, _¡que Aláh te guarde!_*

I també en nombroses ocasions al llarg del text, com en del dramàtic moment en què els pares de la Mercè moren abans que ella arribi a la Murtra:

*¡Plora, Mercés de Mutra!; la terra catalana
Ingratament á rébre't vingué; ¡plora de cor!;
Per cambres de hospedatje vegeas la fossana
Dels qui, morir vá ferne, lo manc' del teu amor*

¹ Moviment cultural i literari del segle XIX, que neix de la voluntat de fer renéixer el català com a llengua literària i de cultura.

Francesc Xavier Tobella i Argila

Francesc Xavier Tobella (1890)

L'any 1890 trobem la primera referència de la llegenda a Sant Pol, escrita per Francesc Xavier Tobella, intel·lectual i fill de la Masia de Can Reig, que no s'entreté a explicar-la, però hi fa referència:

S'ignora l'origen de semblants costums tan característiques de la costa de Llevant (...): no obstant hi ha qui diu o suposa que prové del temps dels moros y fins algú vol intentar que la paraula "morratxa" és derivada d'aquell nom, puig diuhen que en aquella època, en comptes d'aygua clara les omplien d'aygues perfumades i que això era la distinció entre moros y cristians(...). No falta qui assegura ésser degut al secuestro d'una agraciada noya cristiana de "La Murtra" entre Canet i S. Pol (...). Si aixís fos, l'origen seria nostre, donchs "La Murtra" està a la part de S. Pol del torrent que divideix aquet terme y lo de Canet.

Malgrat assenyalar la poca credibilitat de la història, Tobella no es pot estar de destacar *La Murtra* com a part del territori de la nostra vila i esdevé, d'aquesta manera, el primer a reivindicar l'origen santpolenc de la llegenda. Així i tot, afirma no haver trobat cap indicatiu d'un fet similar:

i De totes maneres, siga com vulga, l'origen se remonta a temps molt llunyans a l'època actual, ja que per més que hem buscat no hem sabut donar amb lo quid de la cosa. (...)

Marià Serra Font (1892)

Un any més tard, el canetenc Marià Serra reescriu la llegenda, però evita polèmiques i n'obvia els detalls que la puguin connectar amb un lloc concret. Cita les anteriors versions de Xiqués i Pellicer i, tal com fa aquest darrer, no posa nom als protagonistes, sinó que ens parla d'una cristiana i un musulmà. Segons aquesta versió, la cristiana no és víctima de cap segrest, sinó que és tant virtuosa que decideix tancar-se en un convent, malgrat la oposició dels seus pares:

Més ni els precis i llàgrimes dels seus vells pares, que temien per ella quan deixessin d'existir, ni les falagueres esperances que a doll se li feien concebir, com tampoc els regals i riqueses que se li prometien, lograren que doblegués la seva ferma voluntat. Havia destinat tot el seu cast amor a Déu i per res del món volia deixar-lo.

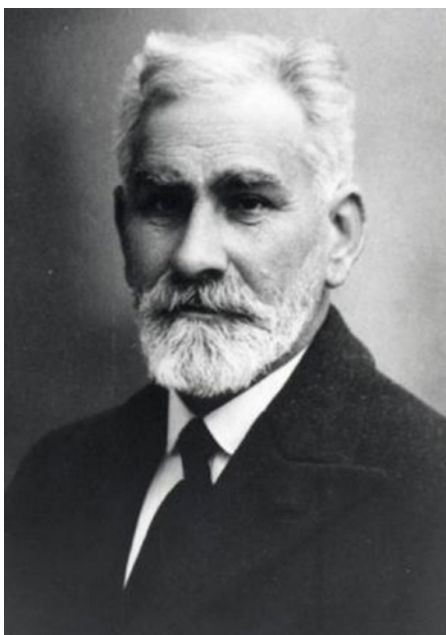
La resta de la història segueix igual, amb una festa on el musulmà ofereix a la cristiana una ampolla plena d'aigües aromàtiques i ella la va rebatre amb extraordinària força contra el terra.

L'autor canetenc tampoc concreta el lloc on van passar els fets, malgrat explica que Magí Xiqués arriba a suposar que el fet succeí en el Castell de Santa Florentina. En tot cas no es mulla sobre si cal donar credibilitat a la història:

Tot això és el que ens conta la tradició, que jo'm guardaré molt bé de dir si és veritat o no. Que hi hagi hagut alguna cosa per l'estil, podria ser veritat, més fins avui no m'ha sigut possible trobar el seu origen.

Jaume Rodríguez i Suriñach (1977)

La primera versió publicada de la llegenda a Sant Pol és la que escriu Jaume Rodríguez al seu llibre *Historia y leyendas de San Pol de Mar*. L'autor ens avisa, d'entrada, del caràcter llegendari del relat:

Marià Serra Font

Jaume Rodríguez i Suriñach

² *El Santpolench* (Juliol 1890)

Su origen, a falta de testimonios escritos, obliga a ampararse en una serie de leyendas, que todas desembocan durante el periodo de la invasión musulmana.

Rodríguez és del parer que Canet i Sant Pol comparteixen l'origen de la llegenda:

Por otra parte documentos posteriores, puestos al descubierto por distintos historiadores apoyándose en antiguas leyendas, confirman que si bien el acontecimiento tuvo como escenario la vecina población de Canet de Mar, la principal figura fue una hermosa y gentil doncella sanpolense, cuyo gesto gallardo y cristiano, dio principio a lo que al poco se transformó en la danza de las Morratxes o Almorratxes (...).

Rodríguez es basa en el relat de Magí Xiqués i ens ofereix una versió molt més simplificada i menys literària de la llegenda, amb algun afegitó. Al musulmà l'anomena Ben-Nassat, amb guió al mig i de les morratxes en diu Almorratxes perquè és un nom àrab. És a ell a qui cal atribuir la recuperació de la llegenda per a Sant Pol, atès que investigà sobre el ball de les almorratxes i escoltà les històries orals dels més grans, inspirant el relat que ha arribat fins a dia d'avui i que tots coneixem.

...Un conte de gegants (2005)

L'any 2005 la Colla de Geganters va editar un conte infantil sobre la llegenda, amb il·lustracions de Frank Muñoz. Que ens consti és la primera vegada que s'anomena Ben Hassat al gegant, canviant la denominació anterior.

Simbolisme de la llegenda

La llegenda, en totes les formes possibles en què se'ns presenta, denota un rebuig a la invasió musulmana. Els segles de dominació sarraïna dels regnes peninsulars no s'acaben amb la reconquesta, atès que la pirateria continua amenaçant la Mediterrània occidental per espai de centúries. Els pirates deixaven els vaixells lluny de la costa i s'acostaven amb unes embarcacions lleugeres amb la proa alçada, cosa que els facilitava les amorrades a la platja i les sortides d'emergència després de donar el cop. Aquest fet es coneix com *amarro al captiu* i alguns encara recorden un joc infantil que simulava aquestes lluites entre moros i cristians. Consistia a dividir la mainada en dos grups iguals i cadascun d'ells assenyalava un lloc que servís de dipòsit dels captius, que un bàndol feia de l'altre. Quan un infant era posat a la presó, si un company d'equip, desafiant el perill de ser tocat i pres, podia arribar fins a ell i tocar-lo aconseguia alliberar-lo. A Sant Pol aquest joc s'anomenava *Amarro lo captiu* i, amb el pas dels anys, passà a adoptar el nom de *Rescat*.

El rastre del pànic col·lectiu que havia deixat en la gent de la nostra costa la pirateria també es podia trobar i escoltar en expressions populars xenòfobes com *fa més por que una fragata de moros* i en un seguit de llegendes, que difereixen segons el lloc de procedència³, però que segurament s'originen a l'època de la contrareforma⁴, i que esdevenen faules moralitzadores i clars elements de propaganda religiosa (la noia acaba fent-se monja). Tal com passa amb la donzella de la Murtra, el desenllaç sempre és el mateix: una cristiana rebutja un musulmà, d'una manera prou contundent perquè aquest acabi humiliat i fugi ben lluny per no tornar mai més. Tot plegat es converteix en una victòria del cristianisme davant l'islam, que el poble celebra amb entusiasme i acaba escenificant a través de la dansa de les almorratxes.

Bibliografia

- ✎ **Rodríguez i Suriñach, J.** *La danza de las almorratxes. Historia y leyendas de San Pol de Mar* (1977).
- ✎ **Xiqués i Soler, M.** *Reseña histórica de Canet de Mar y de sus monumentos* (1880)
- ✎ **Pellicer Pagès, J. M. Iluro.** *Estudios historico-arqueológicos sobre Iluro, antigua ciudad de la España Tarraconense, región layetana* (1887).
- ✎ **Ayné Rabell, J.** *Mercés de la Murtra. Poesía de la Terra.* (1889)
- ✎ **El ball de les morratxes.** Un article del Dr. Marià Serra i Font publicat l'any 1892 a *La Renaixensa* sobre l'origen del ball canetenc.
- ✎ **Mas Gibert, X.** *La pirateria que va afligir la nostra comarca. Un rastre de por i llegenda.* El Sot de l'Aubó, 39 (2012).
- ✎ **Sauleda Parés, Pere; Sauleda Parés, Jordi** (2000). *El Sant Pol de l'avi.* Sant Pol de Mar.
- ✎ **Sauleda Parés, Pere; Sauleda Parés, Jordi** (2018). *Altres apunts i retalls.* Sant Pol de Mar.
- ✎ <https://blocs.xtec.cat/santpausantpol/sant-pol-de-llegenda/>
- ✎ Publicació *El Santpolench* (1890-1894)
- ✎ **Fonts documentals**
- ✎ Arxiu Municipal de Sant Pol de Mar
- ✎ Arxiu Pere Sauleda
- ✎ **Imatges**
- ✎ Arxiu Pere Sauleda
- ✎ Arxiu família Rodríguez Suriñach
- ✎ Viquipèdia
- ✎ Institut d'estudis catalans

³ Sant Pol, Canet, Calella, Pineda, Malgrat, Lloret o Caldes d'Estrach es disputen la ubicació dels fets, motiu pel qual el ball d'almorratxes també es representa o s'ha representat en aquestes poblacions.

⁴ La contrareforma va ser el període de ressorgiment catòlic, que començà amb el Concili de Trento (1545-1563) i acabà amb el final de la Guerra dels Trenta Anys (1648). i va ser iniciat en resposta al cisma provocat per Martí Luter i les diferents esglésies protestants. Consistí en una sèrie de canvis a l'Església catòlica per fer front a les crítiques de l'època i enfortir-se davant les altres confessions.

LA DANSA DE LES ALMORRATXES A SANT POL

Cristina Bosch i Prat

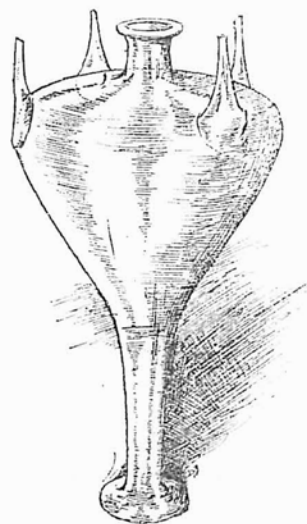
Arxiu Municipal de Sant Pol de Mar

El ball d'almorratxes és una tradició ancestral que ve de temps immemorials. Repassem com era fa més d'un segle a través de les fonts que ens en parlen.

Entre totes les costums populars de la costa llevantina mereix especial menció la coneguda vulgarment per "Dansa de les morratxas". Des de temps immemorial ve celebrant-se en algunes poblacions, especialment a Calella, Canet i Sant Pol de Mar (...). En totes les ciutats viles l'havem vist, amb més o menys variants, però de la que l'anem a descriure és de la de S. Pol, doncs nos sembla la més característica, avui per avui, que encara continua verificant-se anyalment sense interrupció, segons asseguruen per tradició los més vells del poble, quins diuen, fins orgullosos, que'ls semblaria no haver-hi festa major sense la "Dansa de les morratxas", que han trobat de l'antigor¹.

Amb aquestes paraules comença el santpolenc Francesc Xavier Tobella el seu article sobre la dansa de les almorratxes, una espècie d'embuts de vidre amb quatre brocs laterals i un de central, més gros, que s'assemblaven a un cànir.

Antigament l'església tenia un paper importantíssim en la vertebració de tota la vida social, de manera que no era únicament una responsabilitat del mossèn, sinó que els santpolencs eren protagonistes directes de la vida

(2) Morratxa ó almorratxa.

Il·lustració d'una almorratxa.
El santpolench (1890)

Il·lustració del ball de les morratxes. Costumari català de Joan Amades (1952)

de la parròquia. L'obra o els obrers de l'església eren feligresos laics, que, en estret contacte amb el rector, s'encarregaven dels aspectes materials del culte, així com d'organitzar les festes en honor a Sant Pau i a Sant Jaume. Ells eren els qui es cuidaven de mantenir la tradició de la dansa de les almorratxes. Uns dies abans, les encarregaven a un forn de vidre de Mataró, on les fabricaven expressament per la festa. També era l'obra qui escollia quatre parelles de jove del poble, anomenats macips i macipes, que en serien els protagonistes. El dia de Sant Jaume a les 9 del matí, just després del repic de campanes, aquestes parelles recorrien el poble en una cercavila anomenada *llevant de taula*. En una mà hi portaven les almorratxes, guarnides amb flors i cadenes d'or i plata, mentre que a l'altra hi duïen una bacina plena de flors, ja que l'objectiu d'aquest acte era recaptar diners per al sant patró.

Com que'ls uns y las otras són los destinats á rompre la dansa y organitzar la festa, no desemparen mai la morratxa de la mà, com una senyal evident de son delicat encàrrech².

¹ El Santpolench (1890)

² El Santpolench (1890)

El ball de les almorratxes a l'envelat de Canet de Mar (1946)

A la tarda, cap a quarts de sis, tothom es reunia a l'envelat que hi havia a l'actual Plaça de la vila i es produïa el ball de les almorratxes. Quan la cobla es posava a tocar, la dansa començava amb els macips i macipes, junt amb els obrers del Sant. Aquests tenien dret a trencar tres almorratxes de franc i això servia de reclam perquè la gent s'animés a comprar-ne. D'aquesta manera, un cop trencades les de reglament, els macips començaven a desfil·lar i els homes del públic els indicaven les dones que calia treure a ballar, les quals podien ser de totes les edats. El macips les portaven a fer un parell de voltes per la plaça i, quan eren al davant de l'individu que les havia fet sortir, els hi feien fer un giravolt i, amb la gorra a la mà, les entregaven al ballador. Aquest s'aixecava, feia girar de nou la noia i s'hi posava al costat, passejant-se per tot l'envelat, a fi que tothom els pogués veure. Quan alguna parella volia rompre vidre, l'home s'aturava, feia girar la seva companya i li entregava les almorratxes plenes d'aigua, per tal que ella les anés tirant a terra. Per evitar que el vidre molestés la resta de parelles, la mainada n'anava arremolinant els fragments amb una escombra de bruc.

Es tractava d'una dansa monòtona, però la gent s'hi acabava engrescant: *'ls senyors forasters que per primera vegada la presencian i que als primers moments la troben insulsa, i fins irrisòria; s'hi engresquen poch a poc i acaben estellant o fent estellar vidre com los demés'*³.

El públic comptava, entre dents, el número d'almorrat-

xes que cadascú trencava. Generalment els que en compraven més eren els indians, que tornaven d'Amèrica i aprofitaven aquest acte de festa major per lluir-se i fer ostentació de la fortuna acumulada. Durant els primers anys del segle XX es trencaren més de 2000 almorratxes. El nombre, però, variava també en funció de la conjuntura econòmica del moment. Alguns anys es donava el cas que s'acabaven les morratxes i es trencaven altres objectes de vidre, com setrills, ampolles, porrons o tubs de quinqué:

Semblava que tothom estigués desitjós de rompre vidre, doncs en la primera tarda no n'hi hagué prou per qui'n volia, puig se trencaren totes les morratxes preparades per les dues festes⁴. A l'endemà, a prec de la concurrència i a fi de no perdre's la costum se trencaren objectes de vidre, a falta de les típiques morratxes, sense minvar la animació del dia anterior i no poguent tampoc complaure la demanda, tanta era la trencadissa que no parava mai, lo qual va fer que en molt poca estona se despatxés tot lo vidre e hi hagués temps per a ballar en ambdues tardes⁵.

³ El Santpolench (1891)

⁴ Es refereix a Sant Jaume i Santa Anna

⁵ El Santpolench (1892)

Els gegants de Sant Pol, Ben Hassat i Mercè de la Murtra, abans de començar el ball

En canvi, quan l'economia passava per un mal moment això també feia disminuir el nombre d'almorratxes que es trencaven:

s'han ressentit de la crisi general perquè atravesava'l país i, molt especialment, del mal estat dels assumptos de mar i terra, doncs pescadors i terrassans se trobaven en un estat de penúria a causa de la falta de pesquera y de la sequetat que tot ho corsecava, lo qual donà per resultat lo notar-se aquella falta d'animació pròpia dels dies de festa major (...) la escassetat de metàlich impedia que la tradicional i característica dansa de les morratxes fos més animada⁶.

Amb el pas del temps, la dansa de les almorratxes va anar perdent protagonisme. A partir de la dècada de 1910 se tocan sardanes i balls alternats, perquè tothom estigué content. Després per no deixar la típica costum de nostres passats, se farà durant una estona la proverbial dansa de les morratxes⁷.

A partir de la Primera Guerra Mundial (1914-1918), l'augment de la popularitat dels balls d'influència francesa o americana, fan que la dansa es vagi escurçant any rere any: *una innovació que agradà a tothom (...) és que la dansa de les morratxes, que durava tota la tarda i que resultava hasta bastant molesta, perquè en realitat aquesta no's començava fins ben tard, la ha suprimida, y en son lloch ha fet tocar set o vuit balls primer, i després la dansa, i d'aquesta manera lo públich no s'avorreix tant i tothom participa de la festa a mida de són gust⁸.*

Diada de Corpus (2007)

L'any 1920 la dansa queda reduïda a la mínima expressió: *un dels balls estarà destinat a conservar l'antiquíssima costum de les típiques morratxes, de les quals sols se'n permetrà trencar una a cada balladora⁹.*

No podem precisar la data exacta en què es va deixar de fer el ball de les almorratxes a Sant Pol, atès que no s'han conservat els programes de festa major dels anys 20 del segle XX, però l'oci va anar canviant i, de mica en mica, la Festa Major agafà nous matisos, amb la introducció de cinema, representacions teatrals o competicions esportives, que van fer que aquella tradició ancestral es deixés de representar. Sortosament, amb la creació de la colla de geganters l'any 1985, van escollir recuperar la llegenda local de la Mercè de la Murtra i això va permetre rescatar de l'oblit l'antic ball de les almorratxes, donant-li una nova dimensió i permetent que es continuï representant a Sant Pol encara a dia d'avui.

Vols veure la dansa de l'almorratxa? Només has escanejar el codi QR amb el teu telèfon mòbil.

Bibliografia

- ✎ **Tobella i Argila, F.X.** *Una costum característica de la costa (Lema: la dansa de les morratxes)*. Publicació El Santpolench (Juliol 1890).
- ✎ **Rodríguez i Suriñach, J.** *La danza de las almorratxes. Historia y leyendas de San Pol de Mar* (1977).
- ✎ **Sauleda Parés, Pere; Sauleda Parés, Jordi** (2018). *Altres apunts i retalls*. Sant Pol de Mar.

Fonts documentals i imatges

- ✎ Arxiu Municipal de Sant Pol de Mar
- ✎ Arxiu Pere Sauleda
- ✎ Magda Soler

⁶ El Santpolench (1893)

⁷ La Costa de Llevant (1910)

⁸ La Costa de Llevant (1915)

⁹ Programa de Festa Major (1920)

LA FAMÍLIA GEGANTERA

Ben Hassat i Mercè de la Murtra

La parella de gegants de Sant Pol s'inspira en una llegenda que queda àmpliament explicada a la pàgina 10 d'aquest ENS. Són les figures principals de la Colla Geganter de Sant Pol, les més antigues, i les que ens representen com a vila arreu del territori.

L'Avi Negre

També construït pel mestre Casserras, l'any 2010 s'hi va afegir el capgròs del vell pescador Avi Negre, clarament inspirat en el pescador santpolenc Jaume Pujol Pujol, de Cal Negre, i que és un homenatge a tota la gent de mar de la nostra vila.

El Dimoni d'Or

L'any 2002 s'incorpora a la colla geganter una nova figura, el Dimoni d'Or, inspirada en una llegenda segons la qual existí un passadís subterrani al turó on s'erigeix l'ermita de Sant Pau, amb una cambra secreta on els monjos hi van amagar grans riqueses, entre les quals hi havia la figura d'un dimoni feta d'or massís. Com la parella de gegants, és obra de Manel Casserras.

Els capgrossos

La colla també compta amb altres capgrossos: el **Sol** i la **Caputxeta**, que es van adquirir per permetre la participació dels més petits. A més, fan ús de la **Bruixa** i el **Nano**, figures antigues del Sindicat de Pagesos, i el **Moro**, construït per en Quiquin Carbonell, tot i que aquest últim és complicat de portar.

El Pop Pol

La darrera incorporació a la família geganter és el gegantó Pop Pol, que va tenir el seu bateig el juliol del 2023 coincidint amb la 38a Trobada de Gegants de Festa Major. És un gegantó dissenyat i construït íntegrament pels infants de la colla. Va sorgir d'un concurs de dibuix i s'ha convertit en un projecte totalment autogestionat pels més joves, des del disseny fins a la decisió del seu nom. El seu nom va ser escollit d'entre sis propostes més: Popi, Pop Xop, Octopol, Tentacles, Popa Xopa i Octavi.

Aquesta iniciativa ha despertat una passió geganter increïble entre els infants de la colla geganter, que s'organitzen de forma autònoma per portar el Pop durant les cercaviles.

ELS GEGANTS, L'ÀNIMA PER A L'AGERMANAMENT ENTRE SANT POL I ANDORRA LA VELLA

El taller Casserres de construcció de gegants, a Solsona, va ser l'indret on es va començar a forjar una amistat entre les dues viles que es va acabar materialitzant en l'agermanament que ja fa 15 anys que dura. N'hem parlat amb tres representants de l'altre costat de la frontera.

La cònsol major d'Andorra la Vella, Rosa Ferrer, i l'alcalde de Sant Pol de Mar, Manuel Mombiola, van oficialitzar el 23 de juliol de 2010 el conveni d'agermanament entre les dues localitats. Coincidint amb la festa major de Sant Pol i amb el 25è aniversari dels gegants d'ambdues poblacions, Ferrer va ser l'encarregada de llegir el pregó que va donar el tret de sortida al programa d'actes de Sant Jaume 2010.

Amb un to marcadament emotiu, la cònsol major d'Andorra la Vella va recordar els lligams entre les dues poblacions des que els geganteres de Sant Pol i d'Andorra havien coincidit l'any 1985 en el mateix taller de construcció dels respectius gegants: Ben Hassat i Mercè de la Murtra, i Carlemany i Ermesenda, i que des d'aleshores s'havien fet inseparables.

Durant la signatura del conveni d'agermanament, ambdós polítics van destacar que, malgrat tenir una relació molt estreta gràcies a les dues colles geganteres, amb la formalització de l'agermanament es podien iniciar intercanvis culturals més enllà de les festes populars propiciant un coneixement molt més ampli de les dues societats. Previ a l'agermanament s'havien anat creat molts vincles personals i l'oficialitat del tràmit va permetre nous intercanvis culturals, personals, econòmics.

Ens els darrers anys s'han intensificat les trobades entre les dues localitats, promovent visites turístiques i culturals, i participant en activitats típiques de cadascuna de les parts. La més recent va tenir lloc el passat mes de febrer, quan una àmplia delegació andorrana encapçalada per la cònsol menor i la consellera de Social i Joventut, van participar a la Marxa de Sant Pau.

Llaüt que Sant Pol va donar a Andorra la Vella l'any 2015 i que llueix exposat a la capital andorrana. A més de les colles geganteres, Sant Pol també ha teixit lligams amb els Escudellaires d'Andorra la Vella.

Santi Castellón,
membre de La Gresca Gegantera d'Andorra la Vella

Com recordes els inicis de l'agermanament?

Ens vam conèixer amb la colla santpolenca al taller de construcció de gegants d'en Manel Casserras, perquè va coincidir que aquest artista va rebre l'encàrrec de fer els gegants de Sant Pol i d'Andorra alhora. De seguida va sorgir una complicitat i una amistat entre les dues colles.

Recordo que la primera sortida dels gegants d'Andorra la vam fer a Sant Pol. En aquell moment ens van unir més uns lligams d'amistat que no pas culturals. Per tant, l'agermanament es va iniciar com a una amistat entre persones de les dues localitats i posteriorment es va fer el tràmit més institucional per fer-lo oficial a nivell polític.

Com és la teva relació amb Sant Pol?

Fa més 30 anys que baixo a Sant Pol. A banda de la relació amb els geganters, també sóc soci de la Penya Xíndries i he col·laborat en diferents edicions de la Fira del Formatge, del Fírmam, del festival de jazz... fins i tot he arribat a fer de Rei Ros en una ocasió! M'han arribat a dir aquella frase de "No ets de Sant Pol si no coneixes... el Santi!"

Com veus l'evolució de l'agermanament en aquests 15 anys?

Potser ens els darrers temps ha agafat un més caire més polític o institucional, amb visites mútues de les diferents delegacions oficials que han permès obrir l'activitat gegantera inicial que es va originar per amistat i que encara perdura, i ampliar-la a d'altres facetes d'intercanvi cultural, com quan es va representar l'obra de teatre de La Barca Nova, al gener del 2015, per part de l'elenc teatral santpolenc a Andorra la Vella. O quan es va fer donació d'una barca de pesca santpolenca que encara llueix a Andorra per visualitzar l'agermanament.

A més, aquesta relació recíproca ha anat més enllà de les nostres colles geganteres, perquè em consta que hi ha uns quants santpolencs que són escudellaires. I també vam fer baixar les nostres falles a Sant Pol el dia que es va oficialitzar l'agermanament a Sant Pol.

Olalla Losada,
cònsol menor d'Andorra la Vella

Ara que es compleixen 15 anys de l'agermanament, quina valoració fa del moment actual de la relació amb Sant Pol de Mar?

La valoració no pot ser més positiva. Al llarg d'aquests quinze anys, hem construït una relació sòlida i sincera, basada en el respecte mutu, la cooperació i la voluntat compartida de mantenir viu un vincle que va molt més enllà del protocol institucional. S'han dut a terme nombrosos intercanvis culturals, trobades institucionals i activitats que han reforçat els llaços entre les dues comunitats, fent créixer un sentiment de germanor que es percep a cada trobada.

Una mostra recent d'aquesta bona sintonia va ser la participació de la consellera Maria Nazzaro, i jo mateix, a la 39a Marxa de Sant Pol, celebrada el passat 2 de febrer. Aquest tipus d'esdeveniments són una expressió viva del compromís mutu i de l'estima que ens uneix. Ara ens trobem en una etapa de maduresa d'aquesta relació, amb la mirada posada en seguir obrint camins de col·laboració, amb noves propostes que ens ajudin a acostar encara més els ciutadans d'ambdues localitats. A l'estiu, per exemple, estem treballant per vincular també els joves i que puguin gaudir d'activitats a Sant Pol.

Aquest 15è aniversari és, sens dubte, una oportunitat per reconèixer la feina feta fins ara, però també per renovar el compromís amb aquest agermanament viu, que volem continuar nodrint de valors, experiències i projectes compartits.

Andorra la Vella ja compta amb fins a quatre agermanaments: Valls, Sant Pol de Mar, Viana do Castelo (Portugal) i Foix (França). Aquest fet demostra la seva obertura a la resta del món?

Sens dubte. Els agermanaments són un reflex clar de l'esperit obert i dialogant d'Andorra la Vella. Ens permeten establir relacions de cooperació internacional, compartir bones pràctiques municipals i, sobretot, connectar persones i comunitats que, tot i estar separades per la geografia, comparteixen valors i inquietuds.

Cada agermanament aporta una perspectiva enriquidora i complementària. Ens ajuda a fomentar la solidaritat, el respecte per la diversitat i el coneixement mutu entre cultures. Aquesta obertura ens consolida com una capital acollidora, compromesa amb el progrés compartit i el diàleg constant. És a través d'aquestes aliances que creixem

com a societat, connectem experiències i generem una xarxa de complicitats que beneficia a tothom.

Com es pot treballar des del govern d'Andorra la Vella per seguir enfortint els llaços amb Sant Pol?

Des del Comú, continuem apostant per un agermanament actiu, que impliqui no només les institucions sinó també la ciutadania. Volem seguir organitzant trobades regulars entre autoritats i potenciar projectes conjunts en àmbits com la cultura, l'educació, l'esport o la sostenibilitat. Però més enllà d'això, el repte és fomentar accions que facin que aquest vincle sigui viscut de manera natural i quotidiana per part dels veïns i les entitats de les dues poblacions.

Programes de mobilitat juvenil, intercanvis escolars, col·laboracions artístiques i activitats festives compartides poden contribuir a fer que l'agermanament esdevingui un espai real d'intercanvi i creixement. També volem potenciar iniciatives intergeneracionals i populars, perquè l'agermanament s'enriqueixi amb l'experiència dels més grans i l'energia dels més joves. El futur d'aquesta relació passa per mantenir-la viva, pròxima i arrelada al dia a dia de les persones. És en la suma de petits gestos i complicitats on l'agermanament troba el seu veritable sentit.

Jordi Cabanes,
conseller de Serveis Públics, Medi Ambient i Patrimoni Natural

Com recorda el moment en què, fa 15 anys, es va proposar l'agermanament amb Sant Pol de Mar?

Recordo aquell moment amb una gran il·lusió. La cònsol major d'aleshores, la senyora Rosa Ferrer, ens va exposar la voluntat ferma d'impulsar un agermanament amb Sant Pol de Mar. Ens ho va transmetre amb la convicció que iniciàvem un vincle amb profundes arrels culturals i un llarg recorregut per endavant. Aquella proposta ve-

nia a consolidar una relació que ja era viva, especialment gràcies als més de 40 anys d'intercanvis entre les colles geganteres de tots dos municipis, iniciats el 1985.

Aquest bagatge compartit de cultura popular i amistat va generar una complicitat immediata. L'agermanament va néixer de manera natural, fruit d'un esperit comú i d'una estima mútua pel patrimoni immaterial i les tradicions. Cal destacar, especialment, la gran amistat que es va forjar entre Rosa Ferrer i Lilian Montserrat, que llavors també era alcaldessa de Sant Pol, que va jugar un paper clau per facilitar i impulsar aquesta unió. Va ser un procés enriquidor que es va basar en valors compartits i en la voluntat sincera de créixer junts com a comunitats.

Què van valorar, com a govern, per tirar endavant l'agermanament?

Vàrem valorar especialment la proximitat humana i cultural amb Sant Pol. Malgrat la distància física, compartíem una manera similar d'entendre el municipi: cohesionador, obert al món i profundament arrelat a les seves tradicions. A més, es va veure clar que l'agermanament podia generar intercanvis reals en molts àmbits: cultural, associatiu, turístic i econòmic.

Un bon exemple d'això són les col·laboracions vinculades a la Fira d'Andorra la Vella, on Sant Pol ha tingut presència amb productes i propostes gastronòmiques que reflecteixen la seva identitat i excel·lència en restauració. Aquestes iniciatives han estat molt ben rebudes per la ciutadania i han ajudat a reforçar el sentiment de germanor entre ambdues poblacions. No es buscava només una signatura institucional, sinó la creació d'un vincle viu i dinàmic, que perdurés i evolucionés amb el temps, i això és exactament el que s'ha assolit.

Com a persona que va viure l'agermanament fa 15 anys i que ara segueix vinculat al Comú d'Andorra la Vella, conserva relació encara amb persones i/o entitats de Sant Pol?

Sí, absolutament. Mantinc una relació molt estreta amb Lilian Montserrat, però també amb altres persones i entitats de Sant Pol amb qui, al llarg dels anys, hem compartit projectes i celebracions. El vincle ha anat molt més enllà de l'àmbit institucional: ha crescut sobre una base d'amistat, complicitat i respecte mutu.

Un dels pilars més forts ha estat la "gresca gegantera". Des de fa més de 40 anys, les colles d'ambdós municipis han compartit vivències, viatges, celebracions i, en definitiva, un esperit de família. Aquest fil conductor geganter ha estat essencial per mantenir viu l'agermanament i renovar-lo constantment a través de l'acció comunitària i la participació ciutadana. Aquestes relacions continuen sent una font d'inspiració i de col·laboració, que ens recorda que, quan les relacions es basen en la confiança i l'estima, perduren més enllà dels mandats i els calendaris.

EL "NÀUTIC", MÉS DE 60 ANYS DE PRESENCIA A LA VILA

L'Escola de Vela és un dels punts de l'entitat

El Club Nàutic Sant Pol de Mar es va fundar l'any 1962 i actualment, amb 63 anys d'història i 220 socis en actiu, és una de les entitats esportives més antigues de Sant Pol.

Acollint una de les regates de la Copa Catalana de Patí (2019)

AFA Sant Pau
Ateneu Popular
A Tot Drap
Agrupació Escolta el Nus
Amics de les Arts
Ampa Institut Sant Pol-La Vallalta
Associació Fira Alternativa
At. Club Sant Pol
Centre Cultural i d'esbarjo
Cineclub Akira
Clàssics Sant Pol
Club Bàsquet Sant Pol 07
Club Nàutic Sant Pol de Mar
Club Petanca Sant Pol
Club Petanca Santpolenc-Maresme
Club Tennis Sant Pol
Colla de Geganters
Col·lectiu Feminista de Sant Pol
Comissió de Reis
Crisol
Dimoni d'Or
Esbart Dansaire
Grup L'Hotel
La Infernal de la Vallalta
Penya Melons
Penya Sarau
Penya Xíndries
Sant Pol Jocs
Unió d'Establiments i Serveis
Volades Santpolenques
Vòlei Sant Pol

El Club Nàutic el van fundar amants de la vela lleugera, concretament del patí català. Va néixer amb els valors propis d'una entitat esportiva conjugats amb la tradició familiar i l'amistat, transmesos tots ells i mantinguts fins a dia d'avui al marge dels canvis intrínsecs al pas del temps.

En el moment de la seva fundació, la nàutica del lleure estava en situació embrionària. No obstant això, al Maresme ja s'havia iniciat un període de creixement de la vela lleugera gràcies a una infraestructura federativa en expansió, la introducció de classes estàndard internacionals i alguns clubs locals que estaven ja ben establerts.

Ja en el seu primer any de vida, mitjançant l'Escola de Vela, va començar a impartir cursos d'iniciació tant per als socis com per a joves de Sant Pol i estiuencs. Les disciplines inicials van incloure Patí a Vela, Vaurien i Optimist, enfocades especialment a la formació de noves generacions de navegants. També fou pioner en l'organització de regates de primer nivell com ara el "Trofeu Furest", essent una de les regates de Patí amb més tradició a Catalunya.

Al llarg dels anys, el Club Nàutic ha anat evolucionant en totes les seves àrees, invertint en infraestructura, en la evolució de les seccions esportives i en el manteniment del cens social. Al 1962 era una caseta equivalent a una guingueta i actualment disposa d'unes instal·lacions ben conformades que proveeixen als socis dels serveis propis d'un club esportiu.

El club està obert tot l'any i es tanca únicament el mes de gener per vacances del personal i la primera quinzena de febrer per realitzar tasques de manteniment. A més, disposa de restaurant propi obert a tot el públic en general, sense necessitat de ser-ne soci per accedir-hi.

El principal nexa d'unió del Club Nàutic amb la població és l'Escola de Vela, donada la gran participació de santpolencs i d'alumnes de l'institut. Una escola totalment oberta a totes aquelles persones que vulguin aprendre l'esport de la vela lleugera i alhora gaudir d'un dels actius més rellevants de Sant Pol: el mar.

El Club Nàutic es considera una institució molt arrelada a Sant Pol, amb un bon nombre de socis residents, alhora que intenten estar sempre presents en les diferents iniciatives municipals on hi participen la resta d'entitats de Sant Pol.

El futur l'encara amb la mirada posada sobre el possible establiment d'una base nàutica, un projecte que fa temps que apareix en els diferents programes dels equips de govern. En cas que la situació fos favorable, el Club Nàutic de Sant Pol considera que podria fer una molt bona feina conjunta amb el municipi, gràcies als seus coneixements sobre les necessitats d'una instal·lació d'aquest tipus.

TONI TIÓ, EL SASTRE DEL VENT

Antoni Tió Sauleda (Sant Pol de Mar, 1949) va ser investit el passat 16 de juny Doctor *honoris causa* per la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC) en reconeixement a la seva trajectòria en la innovació del disseny i fabricació de veles per a embarcacions esportives. Una trajectòria professional que ha rebut un reconeixement mundial i que l'avalua com a l'industrial nàutic català i espanyol més destacat de la segona meitat del segle XX.

Toni Tió va mostrar interès per la nàutica des de ben jove, en especial per la dinàmica dels vents i la seva influència sobre el comportament de les embarcacions. Jo m'aixecava i mirava si feia llevant o garbí, tot el dia estava pendent del vent, ens confessa.

Després de fer tres cursos d'Enginyeria Industrial, el 1973 decideix dedicar-se professionalment al món de la vela. Una afició que va començar a forjar a principis dels anys 60. De nen era un dels pocs que cursava batxillerat i, a sobre, no jugava a futbol. Llavors l'any 1962 es va fundar el Club Nàutic de Sant Pol i allà vaig descobrir el patí i el garbí. Allò per a mi va ser com descobrir el paradís. Amb el pas dels anys vaig guanyar alguna regata a nivell català i vaig passar les classes olímpiques de categoria Dragó. El 1972 vaig estar a punt d'anar als Jocs Olímpics de Munic, però vaig haver de prioritzar els estudis d'Enginyeria Industrial. Em va agafar un atac de ràbia i vaig pensar que jo el que volia era "vestir el vent".

De fet, aquest va ser l'eslògan que Antoni Tió utilitzaria anys més tard per promocionar la seva pròpia empresa de veles.

Així que Tió va marxar a La Rochelle (França) l'any 1973, on va combinar la seva formació com a veler a la prestigiosa veleria Cheret amb el desenvolupament de mètodes propis de tall de veles i plànols vèlics amb ordinador. Vaig preguntar si em donaven feina i em van donar una escombra. Vaig començar d'ajudant de taller i em van arribar a fer "maître voilier" (mestre veler), que és el títol que vull a la meua esquila. Recordo que la primera vela que em van deixar tallar vaig trucar a casa emocionar per explicar-ho, explica.

El 1977 i, abans d'abandonar França, va estar durant sis mesos a la fàbrica Z. Spars, de màstils de competició IOR. Marxa a Alemanya l'any següent a la cèlebre veleria North Sails i a finals del mateix any posa en marxa la veleria North Sail-Wind Surfing a Zürich (Suïssa). El 1979 torna a Catalunya i adquireix una empresa de veleria al Masnou, posteriorment traslladada a Vilassar de Dalt, i crea la societat Toni Tió Velas SL, una veleria amb tecnologia pròpia que ha contribuït a obtenir fins a 9 medalles olímpiques i campionats del món

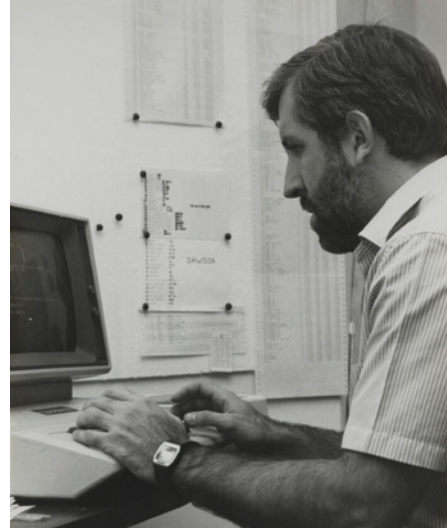
i d'Europa. Les seves veles han vestit innombrables campions, tant catalans i espanyols, com de la resta del món. El prestigi olímpic m'ha obert portes, tot i que amb les olimpíades m'he fet més savi que nos pas ric, recorda.

Al llarg de la seva carrera, Antoni Tió ha ocupat diversos càrrecs en empreses i entitats del sector. Ha estat president executiu de Quantum Europe, una branca de l'empresa nord-americana Quantum Sail Design Group; assessor tècnic de l'empresa North Sails; president del Fòrum Marítim Català, i fundador i president executiu del Barcelona Clúster Nàutic. També té lligams amb la Facultat de Nàutica de Barcelona, on ha impartit classes i conferències, i l'any 2013 va impulsar la incorporació d'aquesta facultat al Barcelona Clúster Nàutic, reforçant-ne la projecció nacional i internacional. El Clúster va ser un regal de la vida perquè em va permetre entendre com es pot generar i potenciar una economia al voltant del mar que integra el sector públic i el privat, i que gira al voltant del trinomi Autoritat – Indústria – Comunitat. L'autoritat dóna permís a la indústria, però la comunitat hi ha d'estar d'acord. És a dir, una economia que sigui ecològicament sostenible.

A l'octubre del 2013 va ser premiat amb la Medalla de la Pesca Catalana 2013 de la Generalitat pel seu suport i empena a totes les activitats relacionades amb el mar, sobretot les relatives a la pesca extractiva, i per la seva participació en el projecte Blaucat, iniciativa que pretén impulsar el sector pesquer així com la resta d'activitats marítimes del país. No és casualitat que Antoni Tió hagi dedicat molts esforços a reconèixer el sector de la pesca, ja que sempre ha tingut el més gran dels elogis cap a una professió que va viure de prop en els seus anys d'infantesa a Sant Pol, quan la pesca encara era una activitat habitual en moltes de les famílies de la vila. Els pescadors les han vist de tots colors. No anaven al mar per lleure, hi anaven per necessitat. Socialment no han sigut els més prestigiats i això em dol una barbaritat. Adoro els pescadors, són els meus amics de mar, els meus companys de mar, afirma.

Tió, en els seus anys de joventut a França (1973)

El santpolenc, a la seva veleria dissenyant veles (Col. Jordi Maseras)

Moment en què va ser investit Doctor honoris causa (juny 2025)

Tió, reconegut amb la Medalla de la Pesca Catalana (octubre 2013)

Tota una vida innovant en el sector nàutic

Antoni Tió destaca per la innovació en la utilització de nous materials i procediments de fabricació de veles per a embarcacions esportives. Entre altres novetats, ja l'any 1988 l'empresa Toni Tió Veles comptava amb un plòter de 40 metres equipat amb el primer làser per tallar veles a Espanya.

Seu és el disseny d'un nou procediment per construir cascos d'embarcacions a partir de la congelació de materials d'aviació com la fibra de carboni i el nomex, aplicats al buit i sotmesos a 70° centígrads al forn. Aquest procediment va permetre construir cascos de tan sols 320 kg en vaixells de 14 metres d'eslora.

Pel que fa a les veles, ha innovat amb la utilització de materials com el kevlar i les veles de teixit de niló, amb sistema de tall radial, cosa que ha per-

mès disposar de veles molt lleugeres amb la màxima rigidesa. Així mateix, els laminatges encolats de myar permeten confeccionar veles amb un pes inferior i resistent a la deformació per la càrrega del vent.

Entre 1996 i 1999, va col·laborar amb el Centre internacional de Mètodes Numèrics en Enginyeria (CIMNE) de la UPC en el desenvolupament del projecte ID-PASS (Integrated Design and Production of Advanced Sails), centrat en el desenvolupament d'una nova eina informàtica per al disseny i la fabricació de veles de competició. A partir de mètodes numèrics, aquest sistema permet calcular l'impacte del vent en cada centímetre de la vela per guanyar eficiència, resistència i lleugeresa. L'eina va ser adquirida posteriorment per la Universitat de Maryland.

EL RESCAT DELS GERMANS FUGASOT

Aquest passat mes de gener s'han acomplert 110 anys del reconeixement als germans Fugasot de Sant Pol de Mar pel rescat d'onze nàufrags davant de la costa de Sant Pol.

Moment de la condecoració dels germans Fugasot (1915)

Banquet posterior a la condecoració amb el marquès de Sentmenat presidint la taula (1915)

Es tracta d'un capítol més de la història marítima de la nostra vila que posa de manifest, una vegada més, les conseqüències dels temporals al litoral maresmenc. El succés el recollia a les seves pàgines el diari *La Costa de Llevant* del 8 d'agost de 1915 amb la següent crònica:

Ho és, y digne de recompensa l'acte portat a cap pels germans Grau, Joseph y Gabriel Fugasot (a) Cremat, lo dissapte 31 del passat Juliol. Trovantse pescant entre S. Pol y Calella, s'adonaren que una barqueta d'aquest darrer punt, en que hi anavan bastans jovenets y que a lo que sembla havian sortit a fer una passejada pel mar, volcà ràpidament. Veurer axó, y abandonar los arreos, fruit dels seus suors, tallant los que'ls hi podían fer nosa per acudir en auxili dels náufrechs, tot fou obra d'un instant, acudint ràpidament vers al punt ahont bategavan los pobres náufrechs, y ab perill també de tombarse la seva barqueta, que no succehí gracies a la pericia y experiencia que tenen nostres pescadors, anaren salvant de un, en un, fins a set dels dits náufrechs, salvantne altres quatre una barca de Calella que's trobava prop del punt indicat.

Dels dotze que segons diuhen anaven en la barqueta, inclòs el patró, s'en salvaren onze, que si no arriba a ser lo desprendiment y abnegació d'aquets pescadors abandonant los seus interessos y el seu pá de cada dia, per acudir en auxili dels náufrechs; a hores d'are moltes famílies plorarian la pèrdua de sos fills estimats.

Per axó dihém que un acte meritori com aquest es digne de recompensa, y mereix ser conegut pér la Junta de Salvament de Náufrechs.

Un reconeixement, però, que encara trigaria alguns mesos en arribar. Al desembre de 1915, la mateixa *Costa de Llevant* se'n tornava a fer ressò:

En lo nombre del 28 del proppassat Novembre deyem, que, semblava que la Societat Espanyola de Salvament de Náufrechs daría una recompensa als salvadors dels náufrechs del llaut que's volcà el 31 de Juliol prop passat. Avuy més informats podem dar per segura la concessió de premis per tal comportament, consistent aquestos en metalich, diplomes, y medalles. L'acte de entrega's farà si no hi ha contra ordre, el dia 2 de Janer vinent, a fi de que hi pugan pendrer part diferentes personalitats per donar al acte tota l'importancia que's mereix.

Va ser el marquès de Sentmenat –Joaquim de Sentmenat i Patiño–, qui, actuant com a president de la Junta local de Salvament de Nàufrags, va desplaçar-se fins a Sant Pol de Mar per imposar les medalles als germans Fugasot. Va ser en el transcurs d'un pompós acte oficial al què hi van acudir les autoritats locals del moment. Crida l'atenció, però, que en el posterior banquet que es va servir a la residència del llavors diputats de les Corts, Pere Coromines, no es va convidar cap dels tres germans homenatjats. El rotatiu *El Día Gráfico* ho recollia en la seva edició del 19 de gener de 1916 amb les dues fotografies que reproduïm aquí, del fotògraf Badosa.

Bibliografia

- 📖 *La Costa de Llevant*, 8 agost 1915
- 📖 *La Costa de Llevant*, 26 desembre 1915
- 📖 *El Día Gráfico*, 19 de gener de 1916

LES PALMERES

Joan Mestres

Tècnic forestal i del medi natural

Ester Sauleda

Fotografies

Arriba l'estiu i no trobo millor manera de rebre'l que parlant de les palmeres.

Sí, les palmeres són considerades arbres, tot i que tenen unes característiques diferents dels arbres tradicionals, ja que no tenen branques i la seva part superior està coronada per un panell de fulles en forma de ventall o plomoses.

Molt afectades en les últimes dècades per diferents plagues, la més coneguda, l'escarabat morrut de les palmeres (*Rhynchophorus ferrugineus*), originari d'Àsia.

A Catalunya hi ha diverses espècies de palmeres, parlarem de les més comunes.

Palmera Datilera (*Phoenix dactylifera*)

Una de les més conegudes i singulars, ja que és de les més plantades arreu de la costa catalana, famosa per la seva alçada i el seu fruit, el dàtil.

Palmera canària (*Phoenix canariensis*)

Originària de les illes Canàries, com el seu nom indica. No tan alta com l'anterior, és una palmera molt apreciada per la seva elegància i la capacitat d'adaptació que té.

Palmera de Mèxic (*Washingtonia robusta*)

A diferència de les anteriors, les fulles tenen un pecíol envoltat de fortes espines, d'un metre de llarg que esdevé en una fulla tipus ventall, molt comuna també en jardins.

Totes les palmeres que hem descrit anteriorment provenen de fora, però aquí a casa també en tenim una d'autòctona. Sí, potser no és tan espectacular com les altres, però no per això és menys important.

El Margalló (*Chamaerops humilis*)

Endèmic de les regions Mediterrànies, està protegit i és molt resistent al foc: rebrota amb molta facilitat després d'haver passat un incendi. De fulles grosses en forma de ventall i pecíols recoberts d'espines, fa unes flors grogues que esdevenen uns fruits tipus dàtils vermellosos.

Aquí a Sant Pol no ens podem queixar, ja que tenim un bon grapat d'exemplars de palmeres que enriqueixen i embelleixen la nostra estimada vila.

Podríem dir que les més conegudes són les que ens acompanyen al passeig del doctor Furest, anomenat també el passeig de la Punta, on ens donen un contrast perfecte amb el mar, l'horitzó i la posta de sol.

Però de ben segur que també coneixeu les del carrer Abat Deàs, dins del meravellós jardí del Pla de Can Sauleda, on trobem les dues palmeres més icòniques del poble. La més alta, d'uns 150 anys, no fa gaire va ser protagonista d'una obra del nostre estimat artista i poeta Pere Jaume Borrell i Guinart, que la va fer abraçar amb un retall de l'escorça d'un suro. Aquesta estava acompanyada per una altra que va caure als anys 80 per una ventada, i de seguit se'n va plantar una altra, la més baixa. Elles ens recorden els temps dels indians, quan en l'època colonial, les palmeres eren sovint associades amb la idea d'exotisme i colonització de terres llunyanes, representant una imatge idealitzada de les regions tropicals. També donaven cert prestigi a les famílies que les plantaven als seus jardins, ja que simbolitzaven l'èxit i el retorn de les dites terres.

Però a Sant Pol no només trobem palmeres arran de mar: tenim un petit oasi amagat a la vall de Golinons ple de tota mena de palmeres, que per la raó que sigui van ser plantades i allà han quedat, formant un paisatge únic en una vall màgica, demostrant-nos la gran adaptació que tenen a diferents emplaçaments i climes.

Sovint em pregunto què té Sant Pol de Mar que fa que tothom s'hi senti tant a gust. Jo mateix em responc: que què tenim? Ho tenim tot.

VOLADES SANTPOLENQUES

Pere Sauleda
Fotografies

Estimats amics,

Des de l'organització de volades Santpolenques, volem expressar el nostre agraïment més sincer a tots els assistents a la 34 ARROSSADA celebrada el passat diumenge 18 de maig. Sense vosaltres, això no seria el mateix... aquest esdeveniment no seria possible ni tindria el mateix sentit. Sou, sens dubte, l'ànima d'aquesta celebració.

Volem donar també les gràcies a l'Ajuntament per la seva estreta col·laboració, que ha estat fonamental per dur a terme aquesta jornada. El seu suport constant és un pilar que valorem profundament i que fa que tot surti rodó.

El nostre agraïment s'estén també a Olis Millàs, per la seva generosa col·laboració any rere any. La vostra fidelitat i compromís aporten un sabor especial a aquesta trobada.

I, per descomptat, un agraïment molt especial a Toni Balam Grup, per posar la música, l'alegria i l'espurna final que transforma el dinar en una festa veritable, i fer que la gent no pari de ballar! Gràcies per la vostra entrega i per acompanyar-nos incondicionalment.

I no podem deixar de donar les GRÀCIES a totes les persones voluntàries que hi han posat l'ànima: els cuiners, les nenes de les armilles i cadascun dels que ha col·laborat de mil maneres!

Gràcies, gràcies, gràcies de cor!
Això tampoc no seria el mateix sense vosaltres!
Que segueixi la festa, que no pari l'alegria.
Gràcies de cor a tothom.

Ens veiem a la propera edició, amb les mateixes ganes i encara més il·lusió.

Amb afecte,
La Junta
Volades Santpolenques

VA DE LLIBRES

Apunta't a la llista de distribució de recomanacions lectores!

Si vols rebre al teu mòbil les recomanacions de la Biblioteca de Sant Pol, envia la paraula llibres al número 661 874 108, i un cop al mes rebràs un whatsapp amb tres propostes de lectura.

Les noies de Sants
Tània Juste
Columna Cat, 2024

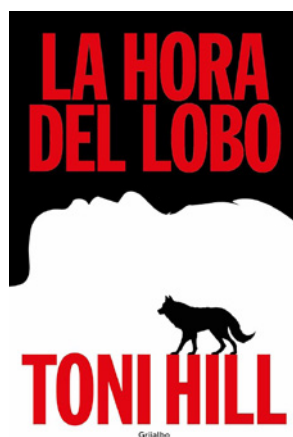

La família Molina ha de deixar València i traslladar-se a Barcelona per tal de buscar noves oportunitats. Concretament, van a parar al barri de Sants en un moment històricament convuls: la Segona República i la Guerra Civil. Aquest és l'escenari de la família i que ens acompanyarà al llarg de tota la novel·la.

A "Les noies de Sants" podrem descobrir el paper d'unes dones valentes, decidides i obligades a prendre decisions per tirar endavant la família i que no sempre seran reconegudes (ni a nivell personal ni a nivell històric). Gràcies a les cinc germanes Molina (la Júlia, Pilar, Carmen, Ángeles i la petita Lola) l'autora aconseguirà fer un retrat individual de cadascuna d'elles, però sobretot també un retrat de les dinàmiques familiars i les dinàmiques d'adaptació al nou entorn.

La manera d'escriure de la Tània Juste facilita que com a lectors ens puguem sentir dins de la història i compartir els fets i els sentiments que s'hi relaten.

La hora del Lobo
Toni Hill
Grijalbo, 2024

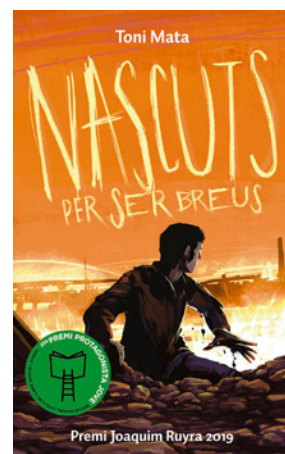
"La hora del Lobo" és el segon llibre de la trilogia que l'autor Toni Hill inicia amb el llibre "El último verdugo". El llibre té com a protagonista a la criminòloga Lena Mayoral que, tot i estar encara recuperant-se de l'intent d'assassinat del botxí Charles Bodman, accepta investigar la desaparició d'un nen i l'assassinat de la seva mare.

La trama, se situa a la Vall de Boí on succeeixen altres assassinats que semblen estar relacionats amb la desaparició d'en Daniel. A aquestes investigacions s'afegeix en Charles, que des de la presó, sembla ser coneixedor del que està passant a la Vall i qui encara no pot oblidar com la vida de la Lena va prendre d'un fil que era a les seves mans.

L'inici del llibre és atractiu, amb moltes expectatives interessants que, tot i estar potser massa temps obertes, mantenen l'argument i el relat de la història.

Un cop més, Toni Hill aconseguirà una novel·la on el misteri i la tensió són omnipresents entre les muntanyes d'un indret dels Pirineus tan màgic com és la Vall de Boí.

Nascuts per ser breus
Toni Mata
La Galera, 2020

El món pateix sobrepoplació, especialment ara que s'ha trobat el tractament per no envellir i per tant allargar eternament la vida. Aquest tractament però, només és a l'abast dels qui viuen a la Ciutat Eterna, la resta (els Breus) només poden treballar molt (moltíssim) amb l'esperança que algun dia puguin pagar-se aquest tractament i convertir-se en eterns...

I com sempre que passa quan hi ha desigualtats, la lluita està servida. Els breus es rebel·len contra els eterns i per fer-ho han escollit un líder que els guiarà cap a la victòria col·lectiva... o no?

Trepidant novel·la de ciència-ficció de la lluita dels uns contra els altres per la supervivència, però on la pregunta clau és: un cop has aconseguit salvar-te... segueixes lluitant per salvar els altres?

N'GAI N'GAI S'ACOMIADA DELS ESCENARIS

Després de 43 anys en actiu, el grup santpolenc n'Gai n'Gai posa punt i final a una llarga trajectòria que ha tingut els seus alts i baixos, amb diferents canvis en la seva formació, però sempre mantenint els seus dos puntals, el vocalista Jordi Bastard (1955) i el guitarrista Paco Garcia (1952). Amb ells dos hem conversat sobre la història d'una banda que va esdevenir tot un referent en el panorama musical català dels anys 80, amb èxits com *Sunglasses* o *Pol Petit*, que els van catapultar a la fama.

n'Gai n'Gai, 43 anys en actiu i més de 400 concerts a les seves esquenes

Com va començar tot? Quin va ser l'origen del grup?

PG: Tot va començar el desembre del 1980, poc després de la mort de John Lennon. Vam organitzar un festival d'homenatge al Centre Cultural per recaptar fons per la Festa dels Reis. Allà vam tocar i va ser un èxit. En aquell moment encara no existia N'Gai n'Gai com a tal, ni tan sols teníem nom ni ens coneixíem gaire entre nosaltres.

Quan i com va néixer el nom "n'Gai n'Gai"?

JB: Després d'un temps tocant sota el nom *Llenya al Mono*, vam veure que era confús perquè hi havia un grup similar, *Cacau pel Mono*. Així que vam voler un nom neutre, ni català, ni castellà, ni anglès ni holandès, ja que teníem membres d'origens diversos. Finalment vam agafar *n'Gai n'Gai*, una invocació extreta de les mitologies fictícies de les novel·les de Howard Phillip Lovecraft. Ens agradava el misteri que transmetia.

Quan va començar oficialment n'Gai n'Gai com a grup consolidat?

PG: Cap al 1982-83 ja vam començar a fer concerts. El primer disc va sortir el 1986 en forma de maxi-single, i el *Blau de Roig* el 1987, ja amb més repercussió mediàtica: emissores, premsa i fins i tot aparicions a programes de televisió com l'Àngel Casas Show, que ens va donar una gran empenta.

Com era treure un disc en aquell moment?

JB: Era un repte. Calia una discogràfica al darrere que cregués en tu. Tot era físic: vinils i cassetts. El CD encara no havia arribat.

PG: Els primers treballs els vam treure amb el suport de Joaquim Guilera, que va creure molt en nosaltres i ens va ajudar a fer les coses ben fetes.

Vau ser considerats precursors del rock en català. Com ho vivíeu?

PG: Sí, sempre s'ha dit que n'Gai n'Gai vam ser dels primers a obrir camí. Fins i tot grups com Sopa de Cabra van fer de teloners nostres. Ens ha costat que ens prenguessin seriosament, sobretot a Barcelona, però sempre hem tingut bones crítiques a Tarragona, Lleida... Vam picar molta pedra, però vam obrir portes.

Vau tenir reconeixement institucional?

JB: Al contrari del què s'ha dit, nosaltres no vam rebre gaires subvencions. Tot el contrari. Ens movíem per circuits difícils, sovint sense recursos tècnics i carregant el nostre propi equip. Però la premsa musical barcelonina ens va mirar sovint amb recel.

I l'època més activa del grup?

PG: Sens dubte, del 1983 fins al 1995. En aquell període vam fer molts concerts, gravacions i vam estar molt ac-

El concert de comiat serà el 5 de setembre al Centre Cultural i d'Esbarjo

Com veieu l'escena musical actual?

PG: Ha canviat molt. Ara tothom pot penjar música i això també ha diluït la qualitat. Internet ha democratitzat la difusió, però també ha donat veu a massa ximpleries.

JB: Hi ha una estètica molt forçada, veuetes artificials per tot arreu. Respectem el que es fa avui dia, però costa trobar música que ens emocioni com abans.

Per què heu decidit posar ara el punt i final a la banda?

PG: Creiem que n'Gai n'Gai mereix un comiat digne. Volem fer, com a mínim, un últim concert el 5 de setembre al Centre Cultural i d'Esbarjo de Sant Pol, on tot va començar. No volem desaparèixer en silenci. Si surten més concerts, perfecte, però com a mínim deixarem constància del final.

JB: Quan un és mort sempre et fa il·lusió que et vinguin a l'enterro! Doncs això és el que volem fer.

PG: Si tot va bé, cap al setembre ens tornarem a veure sobre un escenari.

Un darrer concert que arribarà acompanyat d'un darrer disc!

JB: Sí, hem preparat un CD recopilatori que conté una cançó inèdita titulada *43 anys i un dia*, que dona nom a l'àlbum.

PG: Simbolitza tot el recorregut del grup. El "43 anys" són els temps oficials que portem en actiu, i el "un dia" fa referència a aquella condemna que pot acabar demà... o allargar-se més. És una manera de dir que encara tenim una mica de benzina al dipòsit.

I després del comiat, què en quedarà d'n'Gai n'Gai?

PG: Ens queda una amistat sòlida entre Jordi i jo, ganes de tocar i una trajectòria que podem explicar amb orgull.

JB: Hem passat etapes dures, paràlisis vocals, feines exigents, però sempre hem tornat per amor a la música. I si aquest concert final genera ressò, millor.

Imatge del primer cop que el Jordi i el Paco van coincidir dalt d'un escenari (1980)

tius. Després vam entrar en una etapa més intermitent.

Després va arribar una "petita" pausa de 20 anys... Què la va motivar?

JB: Aquí hi ha dues coses que són culpa meua. Primer de tot, al treballar en una discogràfica quedava una mica lleig o podia semblar políticament incorrecte que jo, estant al departament de promoció, pogués promocionar-me a mi mateix. Però l'altre problema que vaig tenir, va ser una paràlisi de les cordes vocals que em va obligar a deixar de cantar durant molt de temps.

Quan vau tornar a reunir-vos?

PG: L'any 2005 vam fer el retorn, i cap al 2011-2012 vam gravar *Revenant*. Va ser una etapa més relaxada, amb músics nous com el Xavi Espàrrich, el Pol Maresma o el Manel Rubira. Ens vam retrobar per ganes de tocar, de fer música plegats de nou.

I el vostre darrer disc?

PG: *n'Roll*, gravat el 2019. Li vam posar moltes ganes però malauradament, la pandèmia ho va aturar tot just quan ja teníem concerts emparaulats. Tot es va quedar en *stand-by*.

Quants concerts heu fet en total?

PG: Centenars, prop de mig miler! Tinc una llibreta personal on els he anat anotant tots. A l'època bona, cada any fèiem entre 20 i 30 concerts grossos. I també molts més de petit format. Alguns cops arribàvem a tocar fins a les 3 o 4 del matí i després anàvem directes a treballar.

JB: Va ser una època molt intensa.

Heu tingut projectes musicals paral·lels?

PG: Sí. En el meu cas he tingut un parell de projectes paral·lels, com *Padeviena* i *Salzburg*, amb la participació de la meua filla o del fill del Jordi. Però n'Gai n'Gai ha estat sempre el centre, ja que malgrat que hem tingut etapes de silenci, mai hem desaparegut del tot.

JB: Al final sembla que la lletra de la cançó Pol Petit, dedicada al meu fill, va ser premonitòria perquè ha acabat "agafant la guitarra i sortint al carrer" i ara toca amb diversos grups!

Moltes gràcies, Sant Pol

Ens acomiadem com a equip de govern dels últims dos anys al capdavant de l'Ajuntament de Sant Pol. Han estat dos anys en els quals, malgrat l'obstrucció de l'oposició a gairebé tot el que s'ha proposat, hem aconseguit tirar endavant multitud de projectes, millores i activitats a Sant Pol: des d'obres com asfaltats de carrers, manteniments de tota mena i tirar endavant la Plataforma Única fins a festes com la trobada de motos Impala, el Summer Market o les activitats pel mes de la gent gran.

També s'han fet millores internes a l'Ajuntament, com la recuperació de l'Oficina de Turisme, que ara disposa d'informació les 24 hores del dia en diferents idiomes, la incorporació de personal essencial en diferents departaments, l'estabilització de la plantilla i la millora, en la mesura del possible, de les condicions dels i les treballadores.

Ara, el nostre govern arriba a la seva fi perquè l'oposició ha presentat una moció de censura que suposa el nostre cessament. Des de JUNTS vam engegar un mecanisme que ens permetés aprovar els pressupostos: uns pressupostos sòlids, ben fets i amb un elevat nombre de projectes i inversions per al poble. No estem disposats a governar a qualsevol preu, a continuar segrestats per l'oposició i no poder treballar com cal per a poder tirar endavant els projectes: no tot s'hi val. És per això que vam prendre la decisió de fer una qüestió de confiança que ha derivat en la fi d'un govern que va quedar a tan sols nou vots de la majoria absoluta.

Ara les regnes de l'Ajuntament les agafa una coalició de tres partits que, obertament, han manifestat el seu rebuig envers els altres. Un govern a qui la ciutadania va retirar la confiança a les urnes el passat 2023, quan ERC va perdre el 43,5% dels vots i la CUP un 36,4%.

Des d'ara mateix continuarem treballant pel poble des de l'oposició, com ja vam fer el mandat passat, i ho farem amb la mateixa il·lusió, esforç i ganes que aleshores: perquè nosaltres prioritzem el poble per damunt de la cadira, una afirmació que, com ha quedat demostrat, no es pot extrapolar a la resta de partits polítics que formen el consistori aquest mandat 2023-2027.

Ens podreu trobar als correus següents:

montserrat.garrido@santpol.cat
andreu.tresserras@santpol.cat
marta.boada@santpol.cat
josep.parada@santpol.cat
mariona.massaguer@santpol.cat
marta.roma@santpol.cat

**ESQUERRA
REPUBLICANA**

Qüestió de confiança i moció de censura

En el moment d'escriure aquesta tribuna, Sant Pol i la seva vida política està immersa en un procés de possible canvi de govern a causa de l'actitud i el tarannà del govern de Junts.

Tot comença quan l'alcaldesa fracassa en el seu intent de tirar endavant uns pressupostos pel 2025, uns pressupostos que van mooolt tard, pràcticament a mig any, i que l'oposició els hi tomba, no per partides concretes ni projectes molt allunyats dels que possiblement haurien incorporat la resta de grups, sinó perquè tota l'oposició en bloc desconfia de la capacitat de Junts de tirar-los endavant i per la poca credibilitat que ha tingut amb tots els grans projectes que han endegat aquests dos anys.

El tema està que davant d'aquest fracàs i per tal de buscar una aprovació a la desesperada, planteja una qüestió de confiança vinculada al pressupost i inicia una campanya de victimisme denunciant una paràlisi per qualsevol tema, assenyalant com a culpables l'oposició i el seu 'no' als pressupostos.

No és cert que no es pugui fer res sense el pressupost aprovat. Hi ha mecanismes que permeten tirar endavant moltes coses. Grans inversions no, evidentment, però totes les despeses del dia a dia es poden gestionar. El què passa és que aquest govern no té ganes de negociar, només volen anar a la seva i prou.

Però hi ha una cosa que l'alcaldesa i el seu equip no han calculat bé amb aquesta maniobra. I és que ERC, MSP i la CUP siguem capaços d'articular una alternativa i posar-nos d'acord. Sempre és difícil governar amb un tripartit, però el que no entendria la gent és que hem estat dos anys criticant, qüestionant i denunciant la gestió del govern, i ara que es dona la possibilitat d'articular un canvi, no ho intentem.

Les converses s'han iniciat i podem passar d'una qüestió de confiança fallida a una moció de censura exitosa. Segurament quan aquest ENS estigui publicat ja sabreu si ha prosperat o no.

Junts ha precipitat una moció de censura que potser no s'hauria produït, però això ja no ho sabrem mai.

Salut i república!!

Més Sant Pol per un canvi necessari

Més Sant Pol és una formació independent i compromesa amb els interessos de tots els santpolencs i santpolenques. Des del primer dia, MSP ha exercit una oposició responsable, donant suport a aquelles propostes que ha considerat positives per al municipi —com l'aprovació dels pressupostos del 2024— i oposant-se a allò que no ha vist justificat, com ara l'augment de retribucions dels càrrecs electes.

És important remarcar que el vot favorable als comptes del 2024 no va ser un xec en blanc. MSP va fer un gest de responsabilitat institucional, advertint que es mantindria vigilant pel que fa a l'execució pressupostària. Malauradament, la manca de transparència i d'informació per part del govern ha frustrat aquesta confiança dipositada.

Amb l'arribada de la tramitació dels pressupostos del 2025, MSP va advertir que els comptes arribaven tard i sense la confiança necessària, com a conseqüència de la gestió dels pressupostos anteriors. Per això, va proposar prorrogar els del 2024 i començar a treballar, de manera conjunta, en uns pressupostos sòlids de cara al 2026. Malgrat aquesta proposta responsable i viable, el govern municipal va optar unilateralment per sotmetre's a una moció de confiança. Una decisió exclusivament seva, que no va prosperar i que ha portat l'Ajuntament a una situació límit per voluntat expressa de la pròpia coalició de govern.

MSP considera que el moment actual exigeix posar fi a l'enrocament i buscar solucions reals. No es tracta de buscar bons o dolents, ni de guanyadors o perdedors, ni de càlculs partidistes, sinó d'assolir l'estabilitat institucional que permeti aprovar pressupostos, impulsar projectes i garantir el bon funcionament del municipi.

Amb aquesta voluntat, Més Sant Pol fa un pas endavant i es mostra disposat a escoltar, dialogar i arribar a acords amb tots aquells grups polítics que vulguin fer-ho d'igual a igual, amb respecte i mirada de futur.

MSP té clar que l'única prioritat és Sant Pol i la seva gent. És hora de construir una nova majoria que doni resposta real als reptes del municipi.

Més Poble, menys partit.

Dialogar, pactar: governar

Sant Pol ha viscut per primer cop una moció de confiança, obrint la porta a viure també per primer cop una moció de censura.

Els dos fets posen en relleu la incapacitat del govern de Junts d'arribar a acords per poder dur a terme els projectes que el poble necessita. Fa dos anys va decidir legítimament governar en minoria, essent conscients del que això significa. Els diferents grups de l'oposició hem anat votant a favor o en contra de tot allò que el govern duia als plens, després d'analitzar les seves propostes, les nostres prioritats i la credibilitat del govern per dur-les a terme. Les seves dedicacions, les taxes municipals, els pressupostos del 2024, la plataforma única i molts altres projectes s'han anat aprovant amb el suport o l'abstenció d'un o més membres de l'oposició.

Però per als pressupostos del 25 això no ha estat possible i el govern s'ha vist abocat a jugar-s'ho tot a una moció de confiança que no els ha sortit bé. Després de la no aprovació del pressupost del 2025 (presentats al maig), vam rebre la liquidació de l'any 2024. Aquest document era imprescindible per poder fer els pressupostos del 2025 amb criteri. Conèixer les despeses reals d'un exercici és imprescindible per fer el pressupost de l'any següent. Com van fer el pressupost sense tenir el resultat de l'any anterior?

Ara ERC, MSP i la CUP treballarem per tal que Sant Pol tingui un govern estable, amb prioritats clares i la capacitat de dur-les a terme.

AGENDA TRIMESTRAL

Per a informació més detallada i actualitzada, consulteu l'agenda del web municipal (www.santpol.cat)

JULIOL

Del 4 al 6 de juliol

La filla del mar, d'Àngel Guimerà
Teatre a la platja de les Barques

A càrrec de A Tot Drap i Centre Cultural i d'Esbarjo

Dissabte 5 de juliol

Visita guiada 'Sant Pol i la Guerra Civil'
11h, Pont de fusta del Parc del Litoral

Inscripcions a ofturisme@santpol.cat

Divendres 11 de juliol

Torneig 24 hores La Punta (futbol sala)

"Paraules per Sant Pol"

20.30 h, Biblioteca Can Coromines

Recuperem poetes i escriptors que s'han inspirat a Sant Pol. Es recitaran fragments de diferents autors vinculats amb la vila.

Dissabte 12 de juliol

Revetlla de Sant Cristòfol
Plaça de l'Hotel

Visita guiada 'El Sant Pol dels Pescadors'

18 h, Plaça de la Vila

Inscripcions a ofturisme@santpol.cat

Torneig 3x3 bàsquet

La Punta

Summer Market

C. Nou

Divendres 18 de juliol

Cercavila nocturna de gegants

Dissabte 19 de juliol

Travessa i dinar amb patins i barques
12 h, Travessa a Pineda

15 h, Dinar del 20è Aniversari ATD a l'envelat i presentació en primícia d'un llibre sobre la història del patí de vela.

Mostra de Vins

19.30 h, La Punta

Diumenge 20 de juliol

Mostra de tradicions catalanes

Dilluns 21 de juliol

Cinema a la fresca
Plaça del Tint

Del 24 al 27 de juliol

Festa Major de Sant Jaume

Vegeu programa d'actes específic

Diumenge 27 de juliol

Fira d'Art

C. Nou

AGOST

Dissabte 2 d'agost

Concert a les antigues escoles

Summer Market

C. Nou

Dilluns 4 d'agost

Actes de commemoració del 50è aniversari de la mort de Conxita Badia

Dissabte 9 d'agost

Concert a les antigues escoles

Summer Market

C. Nou

Del 15 al 17 d'agost

Fira Alternativa - Parc del Litoral

Vegeu programes a part

Del 22 al 24 d'agost

Festival FIRAMAR

Vegeu programes a part

Dissabte 23 d'agost

Visita guiada 'Sant Pol dels pescadors'

18 h, Plaça de la Vila

Inscripcions a ofturisme@santpol.cat

17è concurs de Composició d'Havaneres de Catalunya 'Josep Bastons' - Vila de Sant Pol

de Mar 2025

La Punta

Divendres 29 d'agost

Campanya de donació de sang
Sala Josep M. Ainaud de Lasarte

Dissabte 30 d'agost

Concert a les antigues escoles

Visita guiada 'Sant Pol autèntic'

18h, Plaça de l'Estació

Inscripcions a ofturisme@santpol.cat

SETEMBRE

Dissabte 6 de setembre

Sardinada popular

Plaça de les Barques

Visita guiada 'Sant Pol i la Guerra Civil'

11h, Pont de fusta del Parc del Litoral

Inscripcions a ofturisme@santpol.cat

Dijous 11 de setembre

Diada de Catalunya

Dissabte 13 de setembre

Trobada de motos Impala

Dissabte 20 de setembre

Visita guiada 'Sant Pol dels pescadors'

18 h, Plaça de la Vila

Inscripcions a ofturisme@santpol.cat

VOLS ESTAR AL DIA DE TOT EL QUE PASSA A SANT POL?

Apunta't al nou canal de
WhatsApp Municipal

Escaneja aquest QR i parla amb nosaltres.

93 760 0451

